

FEHMİ ETHEM KARATAY VE AZİZ BERKER'İ ANARKEN

Prof. Dr. Osman ERSOY

Bundan onbeş yıl beş gün önce Karatay'ı kaybetmiştik. Berker'in ise bu gelimli gidimli dünyadan göçüşünün üzerinden tam onbeş yıl geçmesine beş gün kadı. Onların ölümleri sırasında doğan çocuklar, delikanlılık çağına girdiler, liseye başladılar. Onbeş yaşında olanlar otuz, kırkbeş yaşında olanlar altmışa yani ihtiyarlık çağına girdiler. Bu onbeş yıl içinde azmı gittik, uzmu gittik? Dere tepe düzmü gittik? Bir arpa boyu yolmu gittik? Bizden ve bizden sonra gelen kuşaktan bu onbeş yılın hesabı elbette sorulacaktır.

1968 yılının Mayıs ayında Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni'ne (XVII. cilt, 2. sayı) yazdığım «Sayın Aziz Berker'e Mektup» ta, ölümlerinden sonra geçen beş ayın hesabını vermeğe çalışmışım. O günden bu yana, beş ay değil, beş yıl değil, tam onbeş yıl geçti. Bilmem ki kaçımız, hangi meslekdaşımız, bu onbeş yılın hesabını, gönül rahatlığı, alın açıklığı ve yüz akı ile verebilir? Doğrusu böyle bir muhasebeyi yapacak gücü kendimde bulamıyorum.

Kütüphanecilik bölümlerimizin sadece birinci sınıflarında ikiyüz yirmi-beş'ten fazla öğrenci okuyor. Halk - çocuk kütüphanelerinin sayısı 723'ü geçti. Bu sayılar bizi, sizleri mutlu kılacak ve Karatay'la Berker'e hesap vermiş sayılacak isek, sevgili meslekdaşlarım size daha çok istatistikler sıralayabilirim. Kuşkusuz bunlar gerekli ve değerli gelişmelerdir. Ancak bizim ideallerimiz için yeterli değildir. Biz nicelikten niteliğe geçmenin görkemliliğini kütüphaneciliğimizin her alanında görmeği yıllarca düşledik, daha fazla beklemeğe gücümüz kalmadı. Ayrıca sayın konuklar, değerli meslekdaşlarım bizim kuşaktan olanlar, Karatay, Berker'lerden sevgiyi, saygıyı, mesleğe bağlılığı bir ahlak kuralı, yasası olarak devr almıştık. Bunu mesleğimizin her alanında, her türlü girişim ve davranışımızda egemen kılmayı düşlemiştik. Galiba saygı, sevgi ve mesleğe bağlılıkta bizden sonra gelenlere pek bir şey bırakamıyacağız.

Yeri gelmişken Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu'na, Sayın Başkanları Yardımcı Doç. Dr. Necmeddin Sefercioğlu'na Karatay ve Berker için düzenledikleri bu anma gününden ötürü gönül dolusu

sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Derneğimiz ve onun değerbilir yöneticileri olmasaydı kıymetli meslekdaşlarımızı anamıyacaktık.

İnsanlar vardır, husum akrabaları tarafından bir süre anılır daha sonra unutulur giderler. Karatay ve Berker gibi kişiler, topluma verdikleri hizmetlerden ötürü, meslekdaşlarının gönüllerinde taht kurar ve sürekli olarak anılırlar. Bir başka deyimle, meslekdaşları, mesleki kuruluşları olan değerli kişiler her gün biraz daha ölümsüzleşirler. Güçlü bir mesleki derneğe ve mesleğe sahip olmanın anlamını önemini bu anma töreninde daha iyi anlıyorum.

Fehmi Ethem Karatay ve Aziz Berker şimdi kütüphanecilik literatürüne girmiş kişilerdir. Kütüphanecilik bölümlerinde, eğitim öğretim sırasında yeri geldikçe adları anılacaklardır. Söz gelişi, bir öğretim üyesi öğrencilerine, Karatay'dan söz ederken, O, «kataloglar defterlere değil, yerlerinin değiştirilmesi daima mümkün olan 12,5 x 7,5 santim boyundaki kart veya fişler üzerine yazılır.» derken modern kütüphaneciliğin en geçerli kurallarından birini dile getiriyordu diyecek. Bir başka öğretim üyesi Berker için öğrencilerine : «1939 yılından 1964 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığında kütüphanelerin kaderine egemen olan Berker, meslekdaşlarının güvenini kazandığı gibi, sevgi ve saygılarını da kazanmıştı» diyecektir.

Onbeş yıl içinde, bildiğim kadarı ile, sadece Aziz Berker'in adı Kadıköy Halk Kütüphanesine verildi. Karatay için bu bile yapılamadı. Kütüphaneciliğimizin bu dev kişilerinin ne adlarına ödüller, burslar kurabildik, ne de anıları için eserler yayınlatabildik. Gelecek kuşaklara onları anlatabilecek, anımsatabilecek kalıcı şeyler yapamadık. Hiç olmazsa Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu'nu değiştirebilsek ve daha iyisini Büyük Millet Meclisi'nden geçirebilseydik. Yahut bir kütüphaneler yasası çıkarma girişimlerimizi sonuçlandırabilsek belkide Karatay ve Berker'in ruhlarını şad etmiş olur ve bugünkü anma toplantısına başımız eğik gelmezdik.

Yanılmıyorsam, Paris'te Fransız büyüklerinin gömülü olduğu Panteon yapısının ahnlığında «Vatanın kendilerine minnet duyduğu insanlar» yazısı vardır. Büyük Atatürk'ün ölümü sırasında İsmet İnönü bildirisini «Vatan sana minnettardır» diye bitirmişti.

Ülkelerin, milletlerin kendilerine hayranlık, minnet duyduğu insanlar olduğu gibi, mesleklerin de böylesine değerli kişiler yetiştirdiği olmuştur. İşte bizim, Karatayımız, Berkerimiz de mesleğimizin, meslek mensuplarımızın hayranlıkla hatırlayacakları kişilerdir. Öyleyse «Sayın Karatay, sayın Berker, Türk Kütüphaneciliği ve Türk Kütüphanecileri sizlere minnetdardır», dersem gerçeği belirtmiş olurum. Nur içinde yatsınlar.